

MEDIAN

VÝZKUM TRHU, MÉDIÍ A VEŘEJNÉHO MÍNĚNÍ, VÝVOJ SOFTWARE

Národních hrdinů 73, 190 12 Praha 9

tel.: 225 301 111, fax: 225 301 101

e-mail: median@median.cz

www.median.cz

ZPRÁVA Z VÝZKUMU POSTOJŮ CÍLOVE SKUPINY K LIDSKÝM PRÁVŮM A PRÁVŮM OHROŽENÝCH MENŠIN

EXTERNÍ VÝSTUPNÍ ZPRÁVA Z VÝZKUMU

Praha 14.9..2021

Mgr. Martina Veverková, Mgr. Monika Kyselá, Mgr. Ivan Cuker

MEDIAN, s.r.o.

Národních hrdinů 73, 190 12 Praha 9, tel.: 225 301 111, fax: 225 301 101

O VÝZKUMU

Výzkum postojů cílové skupiny k lidským právům a ohroženým menšinám je součástí aktivit Ministerstva pro místní rozvoj ČR, projektu Místo pro všechny – budování prostoru pro vzájemné soužití, který se zaměřuje na osvětu cílové skupiny mladých lidí o problematice lidských práv, rasismu, diskriminace či násilí z nenávisti. Tento výzkum navazuje na předchozí dotazníkové šetření k dané problematice, realizované v roce 2014.

Dotazníkové šetření bylo realizováno na dvou cílových podskupinách – a to reprezentativním vzorku populace ČR ve věku 15-30 let a ve věku 21-36 let metodou CAWI na online panelu společnosti Median. Srovnání s výzkumem z roku 2014 bylo provedeno na stejně definované skupině respondentů, s adekvátním věkovým posunem (15-25 let v roce 2014, 21-31 let v současném výzkumu). Tito respondenti byli vybráni z obou hlavních cílových skupin projektu, pokud svým věkem spadali do uvedeného rozmezí, a struktura respondentů byla následně dovážena, aby odpovídala struktuře z roku 2014.

Výzkum se tematicky zaměřuje na následující oblasti:

- Experimentální otázky, které zjišťují, zda jsou různé situace hodnoceny stejně nebo odlišně, pokud je zmíněna etnicita nebo náboženství aktéra;
- Osobní a zprostředkované zkušenosti s příslušníky menšin;
- Vnímání obsahu pojmu násilí z nenávisti;
- Vztah k jednotlivým skupinám ve společnosti (hodnocení soužití, dostatku informací, vnímání při osobním a veřejném kontaktu, hodnocení jejich postavení v ČR);
- Vnímání kampaně Hate Free;
- Postoje k otázkám lidských práv, z nichž se odvozuje klíčový indikátor – podíl osob z cílové skupiny s pozitivním vztahem k lidským právům.

U otázek, které se opakují z roku 2014, je komparace uvedena hned za vyhodnocením aktuálních výsledků otázky. Grafy v této zprávě jsou založeny na porovnání dvou hlavních

cílových skupin projektu (15-30 let, 21-36 let) a na komparaci výsledků z let 2021 a 2014 – u grafu je vždy uvedeno, co je v daném případě komparováno, a tam, kde je to možné, je barevně odlišeno, o jakou variantu se jedná.

Statistiky pracují zejména s komparací podílů jednotlivých odpovědí a dále tzv. Top2Boxů a Bottom2Boxů, tedy součtů pozitivních a negativních odpovědí (např. Určitě + Spíše ano, Určitě + Spíše ne).

Tab. č. 1: Vážená sociodemografická struktura hlavních cílových skupin a srovnávací skupiny

	CS 15-30 let		CS 21-36 let		Srovnávací skupina (analogická s výzkumem z roku 2014)
	N = 1008		N = 1004		N = 1343
Pohlaví					
	Vážený podíl v %				
Muž	51,2		51,2		51,2
Žena	48,8		48,8		48,8
Věkové skupiny (odlišné pro každou CS)					
15-20 let	30,4	21-25 let	28,2	21-26 let	48,5
21-25 let	32,2	26-30 let	32,8	27-31 let	51,5
26-30 let	37,4	31-36 let	39,1		
Vzdělání (dosažené)					
Základní	28,1		5,3	Nebylo váženo na vzdělání - stejně jako v roce 2014	
Vyučen/ Střední škola bez maturity	11,3		21,4		
Středoškolské s maturitou	41,5		45,6		
Vysokoškolské	19,0		27,7		
Kraj					
Hl.m.Praha	12,1		13,5		11,6
Středočeský kraj	12,2		12,1		12,2
Jihočeský kraj	5,9		5,7		6,1

Plzeňský kraj	5,3		5,3		5,5
Karlovarský kraj	2,7		2,6		2,9
Ústecký kraj	7,7		7,2		7,9
Liberecký kraj	4,2		4		4,1
Královéhradecký kraj	5,3		5,1		5,3
Pardubický kraj	5		4,9		4,9
Vysočina	5		4,9		4,9
Jihomoravský kraj	11,4		11,7		11
Olomoucký kraj	5,9		5,8		6,1
Zlínský kraj	5,5		5,3		5,6
Moravskoslezský kraj	12		11,8		11,7
Velikost místa bydliště					
Do 999 ob.	16,1		14,6	Do 4 999 obyvatel	39,1
1 000 až 4 999 ob.	19,8		19,8	Od 5 000 do 99 999 obyvatel	41,4
5 000 až 19 999 ob.	19,3		18,9	100 000+ obyvatel	19,5
20 000 až 99 999 ob.	22,4		22,5		
100 000 a více ob.	22,4		24,3		

SHRNUTÍ VÝSLEDKŮ

V experimentálních otázkách projeví nižší míru předsudků („měření jiným metrem“) příslušníci cílové skupiny 15-30 let, oproti skupině 21-36 let. U Romů obecně vidíme, že rozdíly nejsou příliš výrazné, podobně tomu je i u Rusů. U Romů však přetrvávají výrazné rozdíly, co se týče přístupu k bydlení a sociální pomoci od státu.

V otázkách, kde figurovali Vietnamci, byly zaznamenány dokonce pozitivní předsudky (tedy situace, kde figurovali, byly hodnoceny pozitivněji, než bezpříznakové varianty). U Muslimů se projevil velmi výrazný rozdíl při hodnocení mladé dívky, která se vdává dobrovolně/na nátlak rodiny, na druhou stranu v podstatě neutrálně byla hodnocena muslimská učitelka.

Polovina lidí z obou skupin udává, že mají nějakou negativní zkušenost s příslušníkem některé menšiny, nejčastěji šlo o krádež či slovní napadání.

Soužití s Romy, bezdomovci a Muslimy je hodnoceno převážně negativně – zatímco u prvních dvou skupin mají lidé zároveň pocit, že o nich mají dostatek informací, u Muslimů přiznávají, že o jejich životě v ČR dostatek informací nemají.

Násilí z nenávisti je obecně chápáno jako fyzické násilí a jako násilí proti jinakosti (menšině, jiné komunitě). Dotázaní většinou dokázali správně určit, co je násilí z nenávisti – skupina 15-30 let za něj ve větší míře než druhá skupina označovala deadnaming transgender osoby a provolávání hesla „Cikáni do práce“.

Zároveň většina z obou skupin uznává, že násilí z nenávisti je nebezpečím pro celou společnost a i skupinu, na jejímž příslušníkovi je násilí páčáno.

U vnímání situace začlenění některých menšin se rovněž setkáváme s tím, že skupina 15-30 let má pozitivnější postoje, než skupina 21-36 let. Pozitivnější postoje mají také lidé s vysokoškolským vzděláním.

U Muslimů je nejčastěji zastáván názor, že jejich život v ČR je komplikovaný. U Romů, zejména ve skupině 21-36 let, panuje názor, že toho začali požadovat příliš, zatímco se odvolávají na rovná práva všech.

Při otázkách na gaye a lesby, a také transgender osoby, se cílové skupiny do jisté míry rozcházejí – lidé ze skupiny 21-36 let častěji věří, že jejich diskriminace už není v ČR problém, zatímco mladší skupina si více všímá komplikovanosti jejich života.

U Rusů panuje často přesvědčení, že jejich diskriminace není problém, avšak skupina 21-36 let se pak v dalších otázkách projevuje více rusofobně. U Ukrajinců jsou lidé rozpolceni, zda je jejich život komplikovaný, nebo zda jejich diskriminace nepředstavuje problém.

Příslušníci všech menšin jsou ale výraznou většinou lidí při osobním kontaktu akceptováni.

Skupina 15-30 let reaguje oproti skupině 21-36 let negativněji na rasistický humor a na rasistické statusy na Facebooku.

Hoaxům o Romech věří menšina lidí, avšak nejčastější odpovědí je v těchto případech „Nevím“, nikoli, že daný výrok je nepravda. Skupina 21-36 let více věří tomu, že Romové mají nárok na vyšší sociální dávky a důchody při nesplnění běžných podmínek.

1/5 osob z cílové skupiny chápe sama sebe jako příslušníky nějaké specifické skupiny ve společnosti, nejčastěji nositele nějakého fyzického znaku, či jsou členy církve nebo zájmových organizací. Podobný podíl lidí se řadí do LGBT komunity.

Kampaň Hate Free znají 2/5 obou cílových skupin, desetina ji přitom zná dobře, nejčastěji ze sociálních sítí. Kampaň je vnímána převážně pozitivně.

V otázce týkající se odškodnění nedobrovolně sterilizovaných Romských žen existuje nejsilnější podpora respondentů pro nápravu porušování lidských práv. Obdobný postoj sledujeme i u otázky týkající se zrovnoprávnění gayů a leseb a umožnění adopce dětí homosexuálním párům.

Z celkového hlediska splnilo 71 % respondentů cílové skupiny 15-30 let podmínky k tomu, aby mohli být označeni za osoby s pozitivním přístupem k problematice lidských práv. Ve skupině 21-36 let je to 64 %.

POROVNÁNÍ VÝSLEDKŮ Z ROKU 2014 A 2021

V otázce na interpretaci situace s (romským) dělníkem, který sedí u výkopu a kouří, se interpretace celkově změnila – u neutrálně pojatého výroku se interpretace, že se dělník „fláká“ snížila z 59 % na 36 % (tedy poměr obou interpretací se v podstatě obrátil) a rozdíl mezi ne-Romem a Romem se snížil ze 7 % na 3 % - v tomto ohledu lze tedy konstatovat, že se zmenšily předsudky jak vůči dělníkům, tak vůči Romům. Nicméně najdeme i příklady opačného posunu, a to z rozdílu 7 % na 11 % u situace s dívkou, kterou fackuje starší muž, pokud je zmíněna její romská etnicita.

U otázek, kde se řeší potenciální trest za přečin, můžeme konstatovat, že obecně došlo ke zmírnění toho, jak by mladí lidé pachatele potrestali, přičemž rozdíl dle etnicity zůstal.

U posuzování toho, co je nebo není násilí z nenávisti, lze obecně konstatovat minimálně dílčí zlepšení povědomí – u mnoha položek, které představují násilí z nenávisti, došlo ke zvýšení míry jistoty odpovědi (ze spíše na určitě ano) či k nárůstu celkového podílu těch, kteří daný akt považují za násilí z nenávisti. Např. u situace, kdy někdo napíše na FB, že „cikáni jsou štěnice“ se podíl odpovědi „Určitě ano“ zvýšil ze 42 % na 53 %. Celkový podíl těch, kdo považují nadávání někomu do „úchylného buzeranta“ za násilí z nenávisti, se zvýšil z 61 % na 69 %, k podobnému nárůstu došlo i u „plivnutí na bezdomovce“. O lepším povědomí vypovídá i menší podíl těch, kdo považují za násilí z nenávisti akty, které do této kategorie reálně nepatří (u situace, že Rom napadne taxikáře, došlo ke snížení z 62 % na 51 %).

Posuzované vtipy jsou pak oproti roku 2014 častěji vnímány jako urážlivé a rasistické, naopak méně často jsou vnímány skrze pozitivní přívlastky.

I u posuzování hoaxů a pravdivých informací o Romech se zdá, že jsou zástupci cílové skupiny informovanější – např. podíl těch, kdo věří, že Romské rodiny mají právo na vyšší sociální dávky, než neromské, se snížil o 14 %, ze 44 % na 30 %.

U vnímání zločinů z nenávisti pak také došlo ke změnám postojů, které však nemají jednoznačný směr. Výrazně se např. zvýšila míra nesouhlasu s tím, že oběti si za napadení často mohou samy, a to z 55 % na 72 %. O 8 % (z 81 % na 73 %) ubylo těch, kteří se domnívají, že jedinec má právo být chráněn před nenávistnými projevy na internetu. Obdobně však přibýlo 8 % těch, kteří si myslí, že verbální projevy nenávisti nejsou méně závažné, než fyzické napadení. Obecně lze tedy předpokládat, že za změnami stojí to, s čím se lidé setkávají v kontextu svého života a veřejného dění (např. diskuse o sekundární viktimizaci obětí sexuálně motivovaných trestných činů, praktická nemožnost zajistit někomu ochranu před nenávistnými projevy na internetu apod.).

Celkově však můžeme mluvit o tom, že u cílové skupiny z roku 2014 došlo k pozitivnímu posunu v uvědomělosti, co se rasismu a informovanosti o násilí z nenávisti týče.

PODROBNÝ PŘEHLED VÝSLEDKŮ

EXPERIMENTÁLNÍ OTÁZKY – “MĚŘENÍ STEJNÝM METREM”

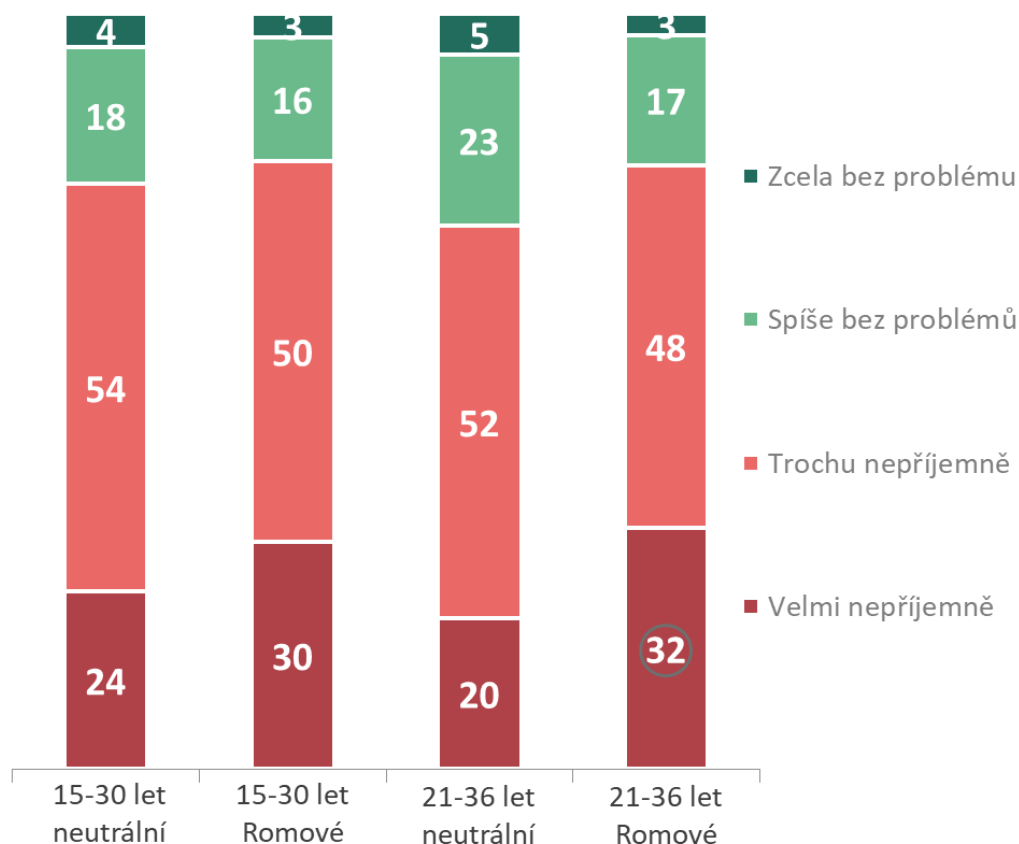
Výzkum obsahoval test, zda respondenti vnímají a reagují na shodné události, pokud je jejich aktérem Rom/ka, Muslim/ka, Vietnam/ka, Rus/ka a člověk bez specifikace národnosti či nábožentví. Dále byly zařazeny otázky, kde jsou různě příznakové obě varianty (hráč bílé pleti, hráč černé pleti).

Případné rozdíly mohou naznačovat, jak se skupinové vnímání příslušníků menšiny (ať již založené na osobních zkušenostech s jedinci, sdílených informacích či osobním pocitu) přenáší na její členy, o kterých nemáme žádné další informace, či obecněji řečeno, zda je situace vnímána jinak podle toho, kdo je aktérem.

U každého respondenta výzkumu bylo náhodně u každé otázky vybráno, která ze dvou variant znění se mu zobrazí. V dotazníku byly tyto otázky rozmístěny v rámci první poloviny dotazníku, aby respondentovi nebyla jasně zřejmá podstata experimentu.

Otázky, kde v příznakových variantách figurují Romové, se opakují z výzkumu provedeném v roce 2014. Otázky na ostatní skupiny a situace byly do dotazování zařazeny poprvé.

Graf č.1: Experimentální otázka: Hluční mladíci v autobusu

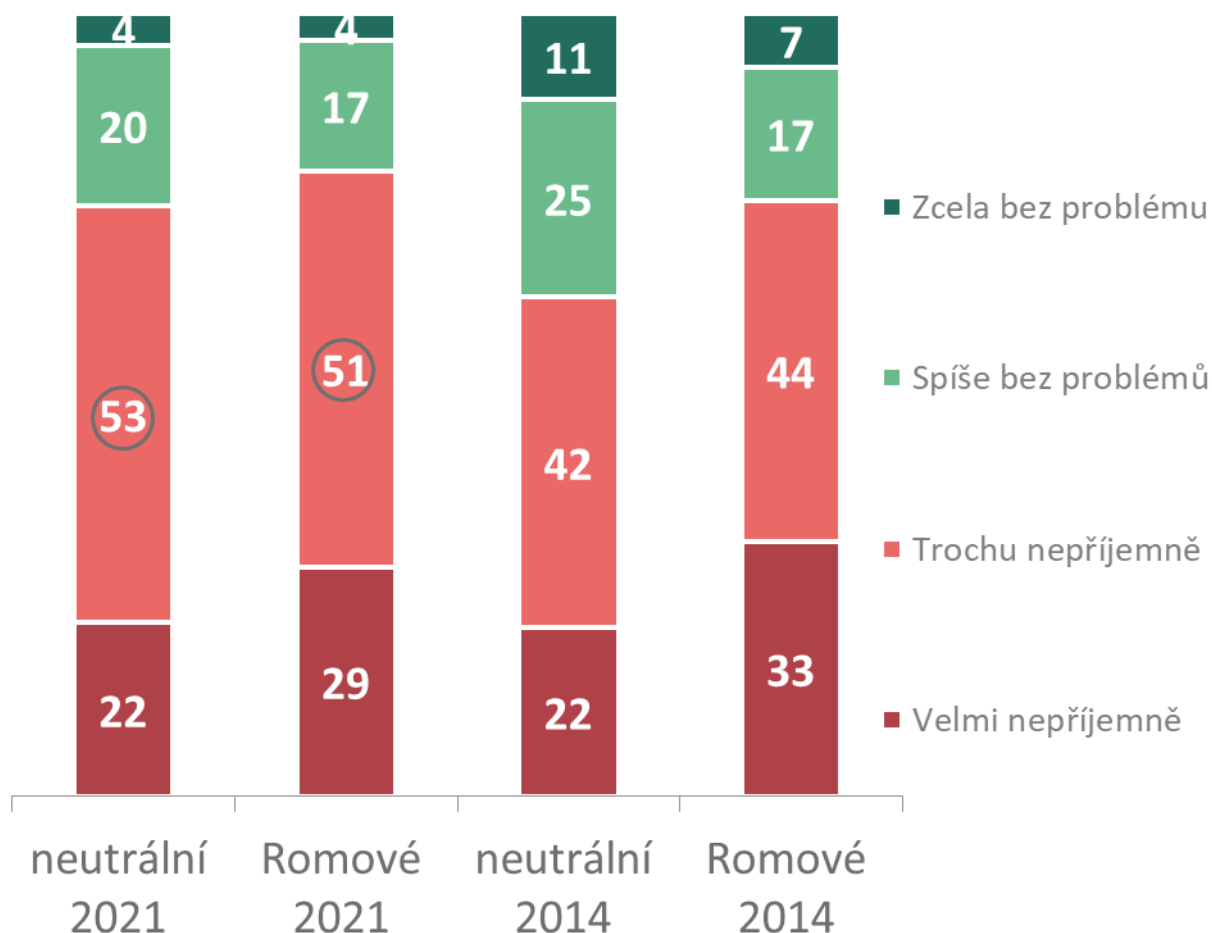
V01. Jak byste se cítil(a), kdybyste jel(a) autobusem a několik sedadel od Vás by se dva Romové /mladíci (14-15 let) nahlas bavili a pouštěli si hudbu z mobilu?

Podle pořadí sloupců: N = 487, N = 521, N = 501, N = 503; graf zobrazuje údaje v %

Situace s mladíky, kteří se nahlas baví a pouští si hudbu z mobilu v autobusu, je nepříjemná většině lidí (77 % v případě skupiny 15-30 let, 72 % v případě skupiny 21-36 let v součtu Velmi a Trochu nepříjemně). Pokud je zmíněno, že mladíci jsou Romové, stoupne podíl těch, kterým je situace nepříjemná na 81 %, resp. 80 %. Významný rozdíl tedy vidíme zejména u skupiny 21-36 let, je však při porovnání s druhou skupinou dán zejména tím, že je jim méně nepříjemná neutrální situace.

Výraznější rozdíl u otázky neutrální a se zmíněnou etnicitou mladíků vidíme také u lidí se středoškolským vzděláním bez maturity (65 % vs. 80 % Velmi + Trochu nepříjemné) – ovšem rozdíl je také dán zejména větší tolerancí k neutrální situaci.

Graf č.2: Experimentální otázka: Hluční mladíci v autobusu 2021 vs. 2014

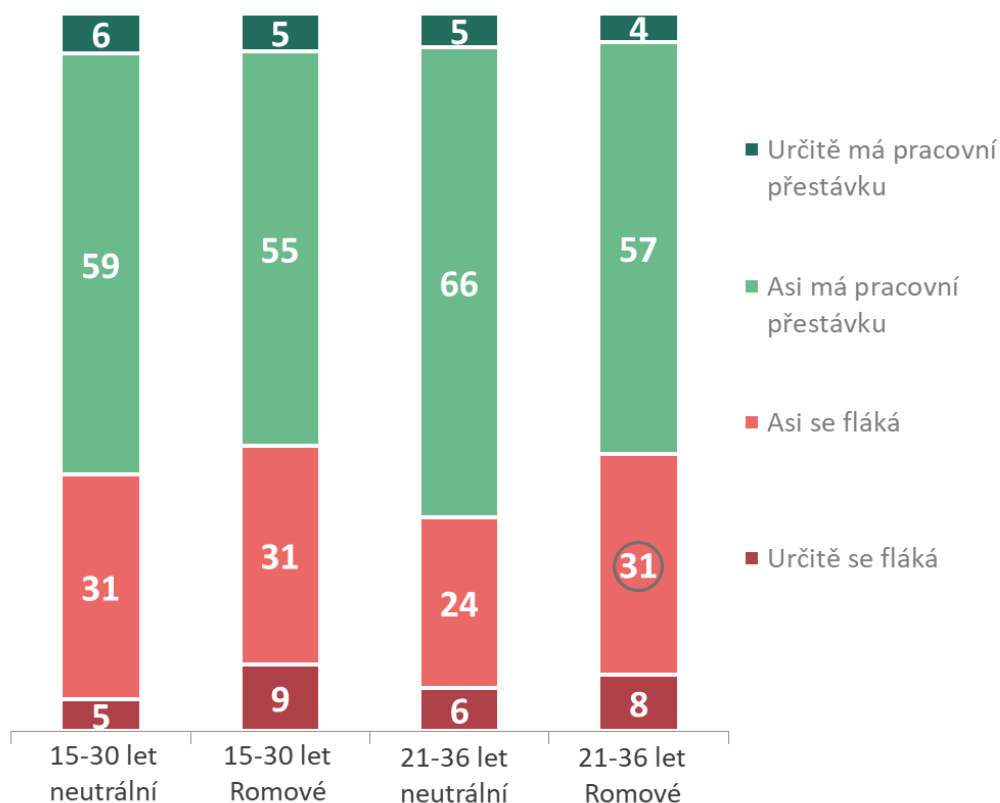

V01. Jak byste se cítil(a), kdybyste jel(a) autobusem a několik sedadel od Vás by se dva Romové /mladíci (14-15 let) nahlas bavili a pouštěli si hudbu z mobilu?

N neutrální 2021 = 669; N Romové 2021 = 674; N neutrální 2014 = 488; N Romové 2014 = 512; graf zobrazuje údaje v %

V cílové skupině, shodné s tou z roku 2014 (resp. příslušně starší) vidíme, že celkově je situace vnímána jako více nepříjemná, nicméně rozdíl, pokud jsou chlapci Romové, se snížil z 13 % v roce 2014 na 5 % v letošním roce.

Graf č.3: Experimentální otázka: Dělník u výkopu

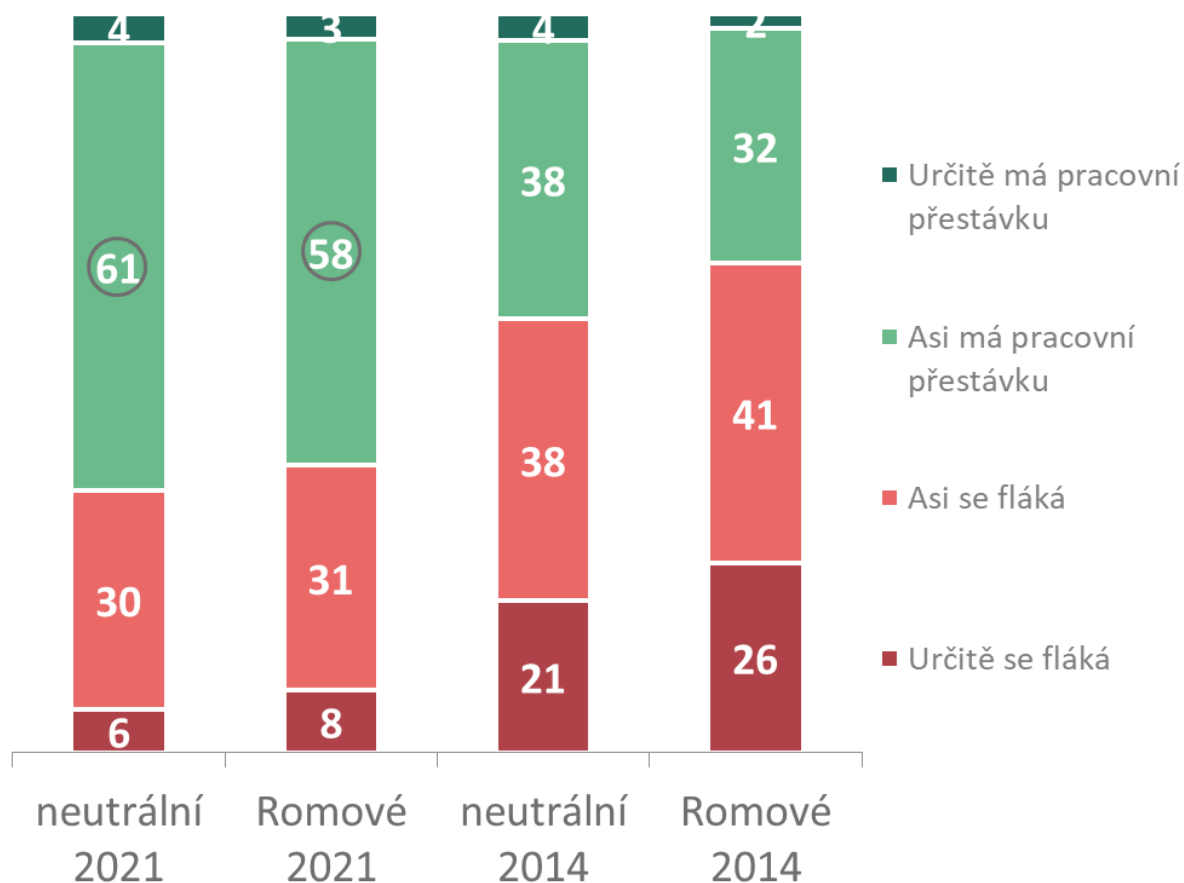

V02. Co byste si pomyslel(a), pokud byste procházel(a) / projížděl(a) kolem stavby a viděl(a) romského dělníka/ dělníka, jak sedí vedle výkopu a kouří?

Podle pořadí sloupců: N = 487, N = 521, N = 495, N = 509; graf zobrazuje údaje v %

Situace s dělníkem, který sedí u výkopu a kouří, je převážně interpretována pozitivně, tedy tak, že dotyčný má pracovní přestávku. Přibližně 2/5 lidí pak situaci interpretují tak, že dotyčný se "fláká". Rozdíl mezi neutrální formulací a Romským dělníkem je i v tomto případě zejména u skupiny 21-36 let a i zde je dán především pozitivnějším náhledem na neutrální situaci (pouze 30 % interpretuje, že dotyčný se "fláká" v bezpříznakové situaci vs. 39 % v případě Romského dělníka).

Graf č.4: Experimentální otázka: Dělník u výkopu 2021 vs. 2014

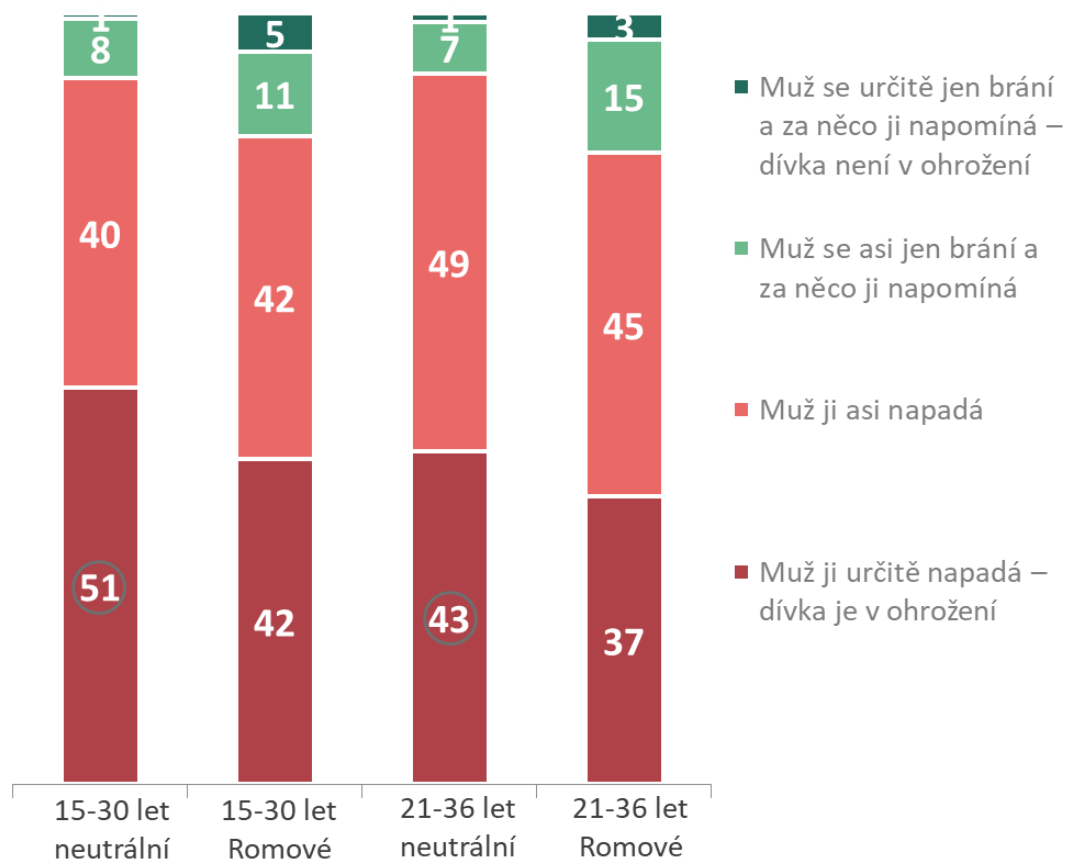

V02. Co byste si pomyslel(a), pokud byste procházel(a) / projížděl(a) kolem stavby a viděl(a) romského dělníka/ dělníka, jak sedí vedle výkopu a kouří?

N neutrální 2021 = 661; N Romové 2021 = 682; N neutrální 2014 = 488; N Romové 2014 = 512; graf zobrazuje údaje v %

V této otázce můžeme konstatovat prakticky setřetí rozdílu mezi bezpříznakovou variantou otázky a variantou otázky, kde je zmíněno, že se jedná o Romského dělníka. Zatímco v roce 2014 u Romského dělníka předpokládalo, že se “fláká”, o 8 % více lidí oproti bezpříznakové variantě (s rozdílem hlavně u odpovědi “Určitě se fláká”), nyní je rozdíl pouze v řádu 3 %.

Graf č.5: Experimentální otázka: Dívka, kterou fackuje postarší muž

V03. Co by Vás jako první napadlo, pokud byste viděl(a) postaršího muže, jak fackuje na ulici zhruba 20letou romskou dívku/ dívku?

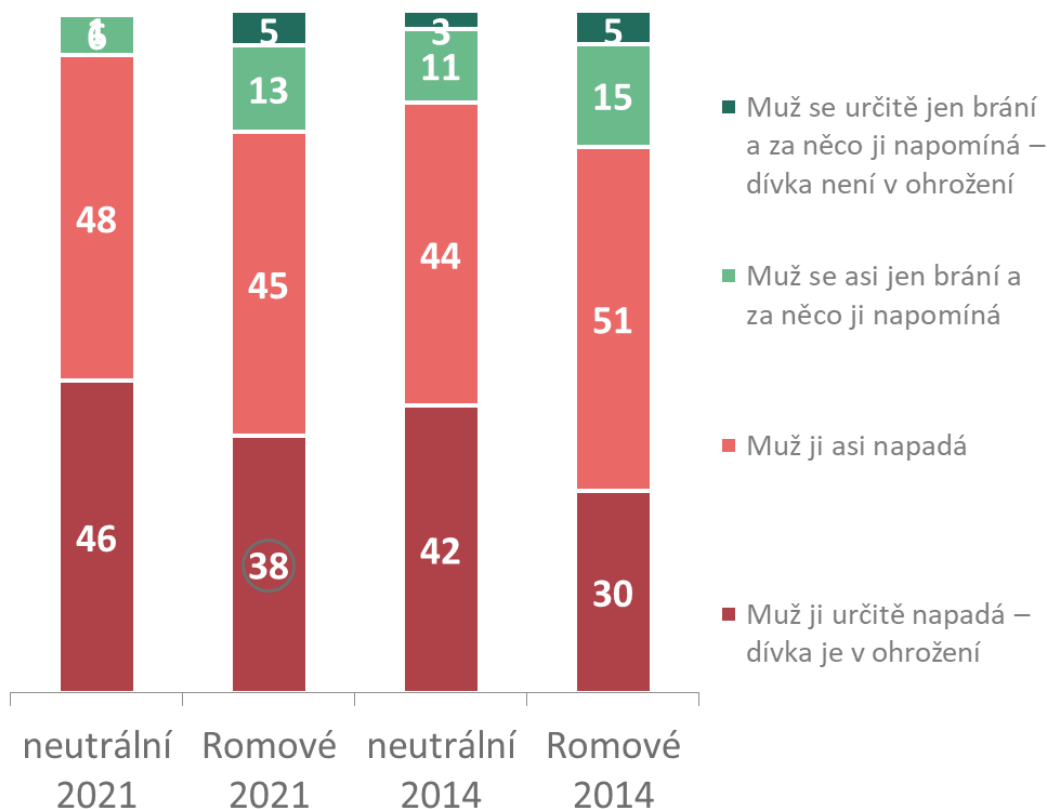
Podle pořadí sloupců: N 15-30 let (neutrální) = 476, N 15-30 let (Romové) = 532, N 15-30 let (neutrální) = 497, N 15-30 let (Romové) = 507; graf zobrazuje údaje v %

V případě situace s dívkou, kterou na ulici fackuje postarší muž, je situace poměrně jasně napříč skupinami i variantami otázky interpretována tak, že muž ji napadá a dívka je v ohrožení. Nicméně i v tomto případě vidíme rozdíl 8 % (v případě skupiny 15-30 let) resp. 10 % (v případě skupiny 21-36 let), pokud je zmíněno, že se jedná o Romskou dívku, ve smyslu, že muž se jen brání. Pro obě skupiny zároveň platí, že u neutrální situace je silnější podíl těch, kteří říkají, že muž dívku určitě napadá.

V tomto případě vidíme rozdíl zejména v odpovědích mužů a žen, kdy ženy častěji situaci interpretují, že muž dívku určitě napadá – v případě neutrální otázky je to už žen 51 %

a u mužů 43 %, u otázky s Romskou dívkou je rozdíl ještě výraznější, a to 48 % vs. 32 %. Častěji je také v případě Romské dívky situace chápána jako napadení lidmi, kteří se sami cítí být příslušníkem nějaké specifické společenské skupiny (90 %).

Graf č.6: Experimentální otázka: Dívka, kterou fackuje postarší muž 2021 vs. 2014

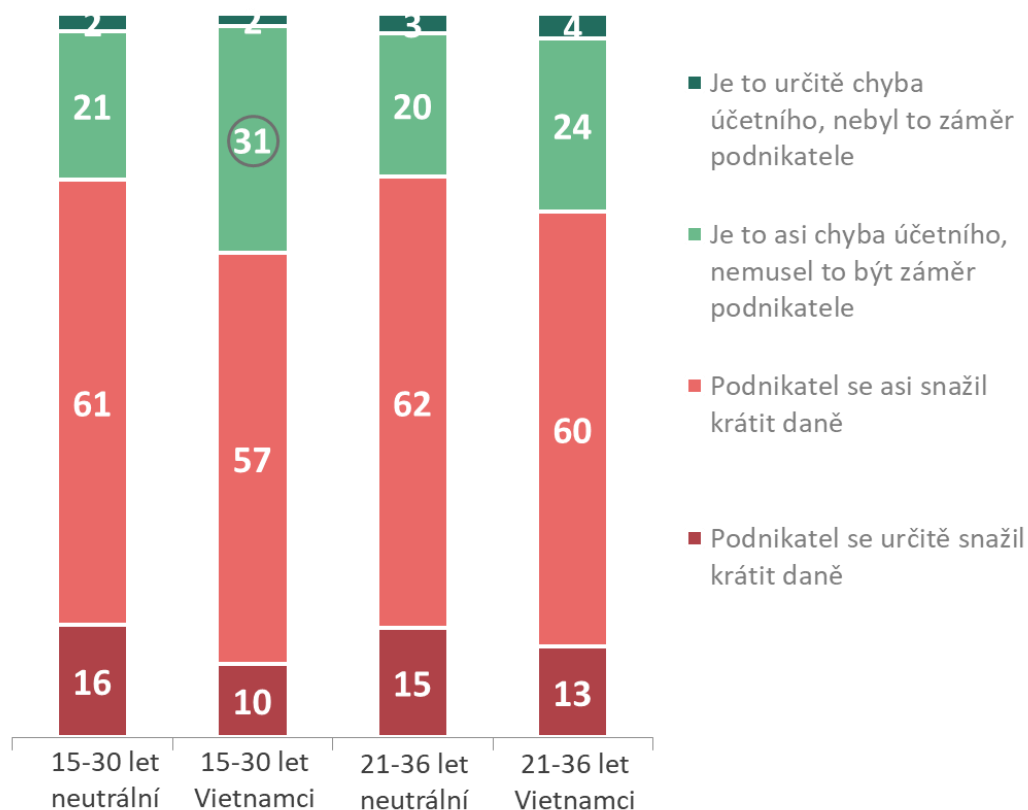
V03. Co by Vás jako první napadlo, pokud byste viděl(a) postaršího muže, jak fackuje na ulici zhruba 20letou romskou dívku/ dívku?

N neutrální 2021 = 678; N Romové 2021 = 665; N neutrální 2014 = 488; N Romové 2014 = 512; graf zobrazuje údaje v %

Výsledky u této otázky jsou v obou výzkumech relativně podobné, nicméně můžeme konstatovat, že u neutrální varianty došlo ke zvýšení podílu těch, kteří situaci interpretují tak, že muž dívku napadá, možná v reakci na společenskou diskusi o násilí na ženách. U varianty s Romskou dívkou se o 8 % zvýšil podíl těch, kteří odpověděli, že muž ji určitě napadá a dívka je v ohrožení, nicméně v součtu s odpovědí „Muž ji asi napadá“ se celkový podíl nezměnil.

Rozdíl mezi neutrální variantou a variantou s Romskou dívkou je tedy nyní větší, než v roce 2014, nicméně je dán především změnou v neutrální variantě.

Graf č.7: Experimentální otázka: Vietnamský podnikatel a nesrovnalosti v DPH

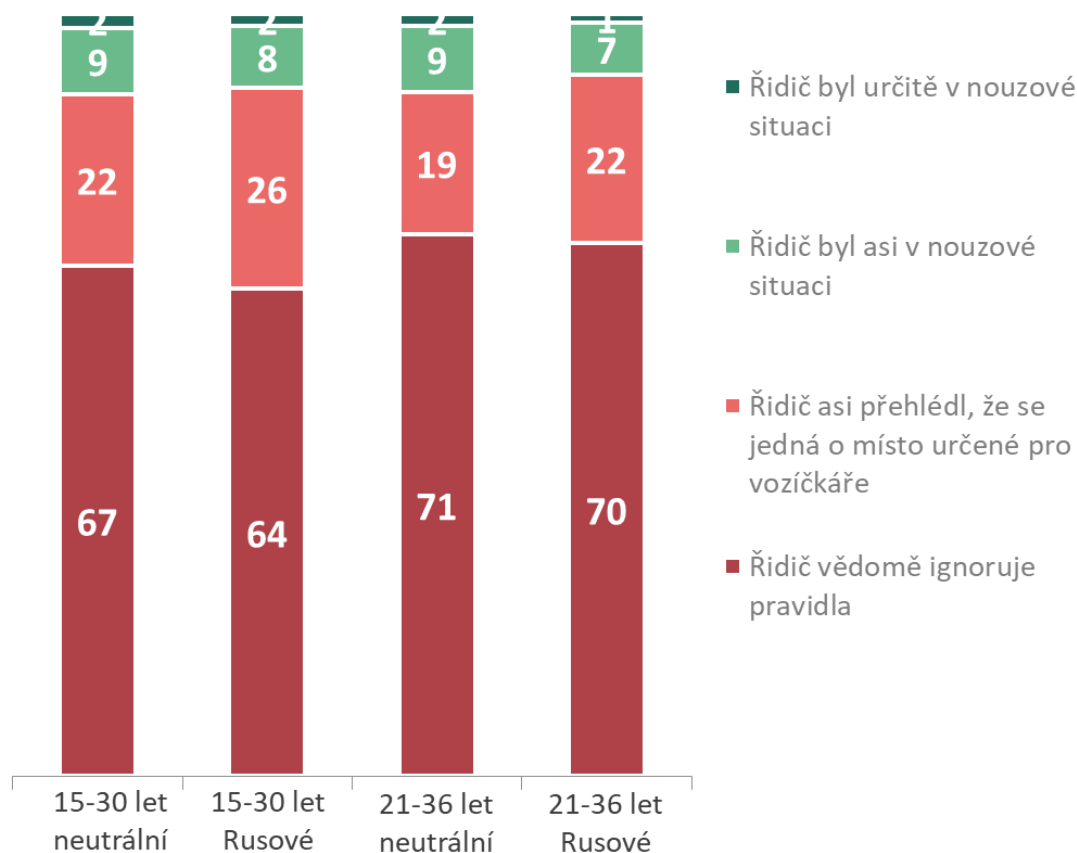

V04. Co byste si pomyslel(a), pokud byste si přečetl(a) o tom, že finanční úřad odhalil vietnamského podnikatele, který má velké nesrovnalosti v platbách DPH a hrozí mu pokuta?

Podle pořadí sloupců: N = 493, N = 515, N = 491, N = 513; graf zobrazuje údaje v %

Z otázky, v rámci které respondenti hodnotili, zda nesrovnalosti v platbách DPH u podnikatele jsou spíše snahou o krácení daní, nebo zda se jedná o chybu účetního, je většinou interpretací, že podnikatel se snaží krátit daně. Nicméně nejzajímavějším poznatkem v této otázce je, že se zde setkáváme s pozitivním předsudkem vůči příslušníkovi menšiny – vietnamskému podnikateli, kdy se častěji předpokládá, že nesrovnalost je chybou účetního. Rozdíl se projevuje zejména u skupiny 15-30 let, kde činí 10 %, u skupiny 21-36 let je tento rozdíl 5 %.

Graf č.8: Experimentální otázka: Drahé auto parkující na místě pro vozíčkáře

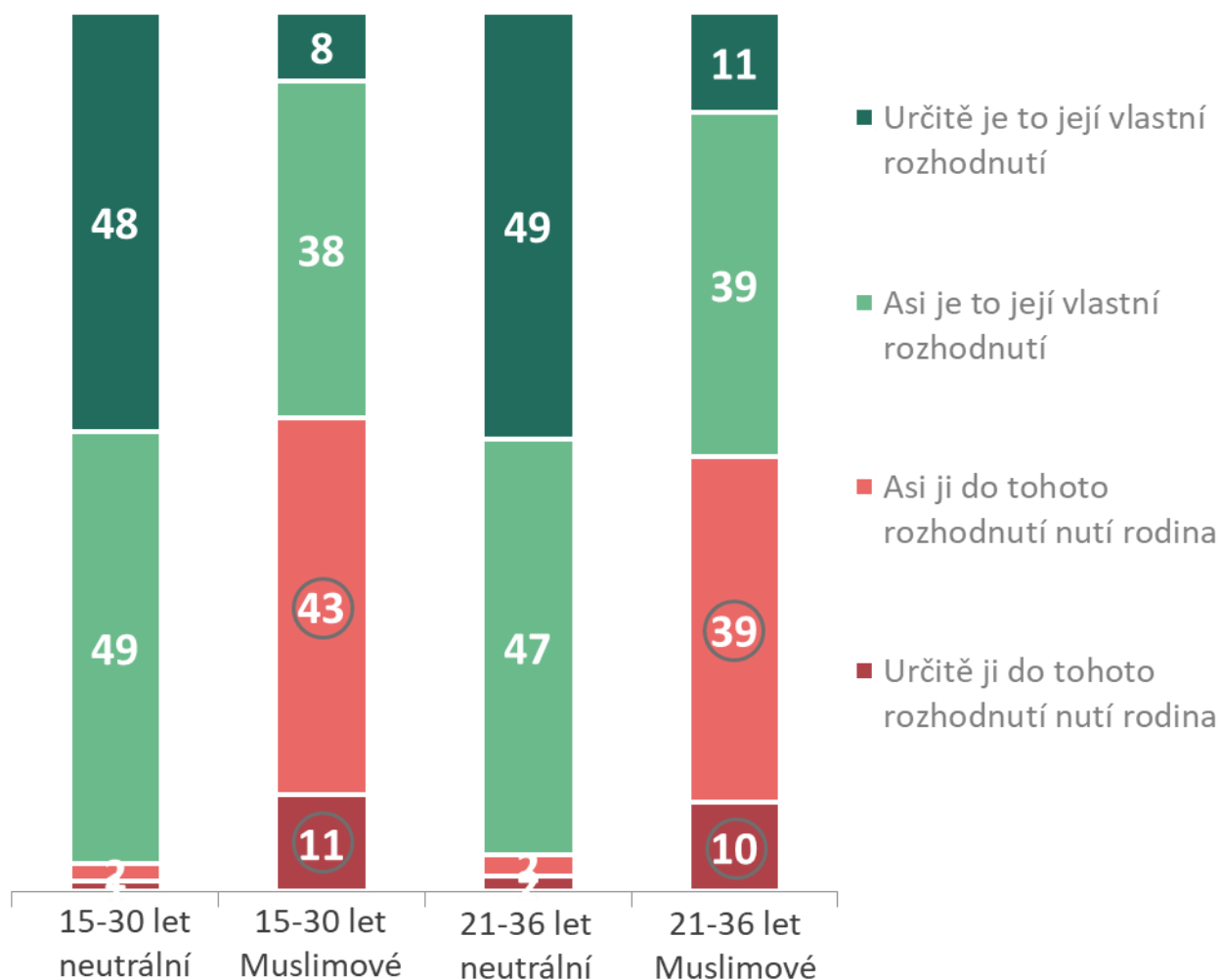
V05. Co by Vás napadlo, pokud byste viděl(a) drahé auto / drahé auto s ruskou poznávací značkou, zaparkované na parkovacím místě určeném pro vozíčkáře?

Podle pořadí sloupců: N = 489, N = 519, N = 479, N = 525; graf zobrazuje údaje v %

Situace, kdy drahé auto parkuje na místě pro vozíčkáře, je interpretována převážně negativně – tedy tak, že řidič vědomě ignoruje pravidla, popř. že přehlédl, že se jedná o místo určené pro vozíčkáře. Interpretace, že řidič ignoruje pravidla, je ještě výrazněji zastoupena u skupiny 21-36 let, podobně tak u vysokoškoláků (74 %, resp. 77 %).

Nejdůležitějším poznatkem však v tomto případě je, že ruská poznávací značka, naznačující, že řidičem auta je Rus, v podstatě nijak neovlivňuje výsledek.

Graf č.9: Experimentální otázka: 22letá dívka se vdává

V06. Představte si, že ve Vašem sousedství bydlí muslimská rodina/rodina, kde žije dcera, která se ve 22 letech bude vdávat a zanechá studia na vysoké škole. Co byste si pomyslel(a), kdybyste tuto informaci zjistil(a)?

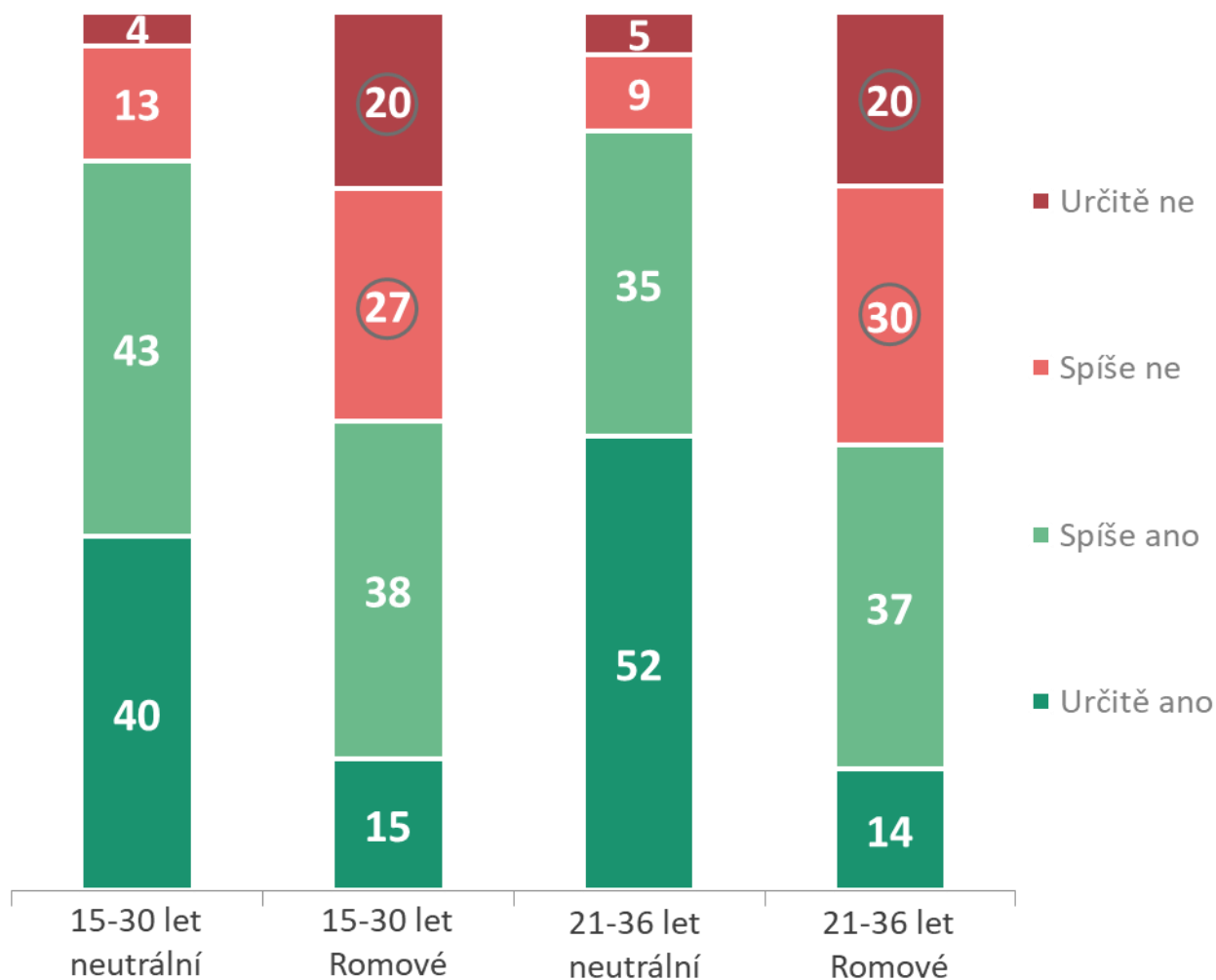
Podle pořadí sloupců: N = 465, N = 543, N = 434, N = 470; graf zobrazuje údaje v %

S předchozím případem ostře kontrastují výsledky otázky na situaci, kdy se 22letá dívka plánuje vdát a zanechat studia na vysoké škole. V případě, kdy není zmíněna náboženská víra rodiny, předpokládá pouze zanedbatelný podíl respondentů., že je do takového kroku dívka nucená svou rodinou. V případě, kdy je zmíněno, že se jedná o muslimskou rodinu, se 54 % lidí ve skupině 15-30 let a 49 % ve skupině 21-36 let domnívá, že ji do takového rozhodnutí určitě

nebo asi nutí rodina. U této otázky tedy můžeme konstatovat největší rozdíl ze všech testovaných situací.

Obdobné rozdělení najdeme napříč všemi sociodemografickými podskupinami.

Graf č.10: Experimentální otázka: Státní příspěvek pro matku, které se narodila trojčata

V07. Myslíte si, že romská matka /matka s nízkými příjmy, které se narodila trojčata, si zaslouží jednorázový státní příspěvek ve výši dvou průměrných platů (cca 50 tisíc)?

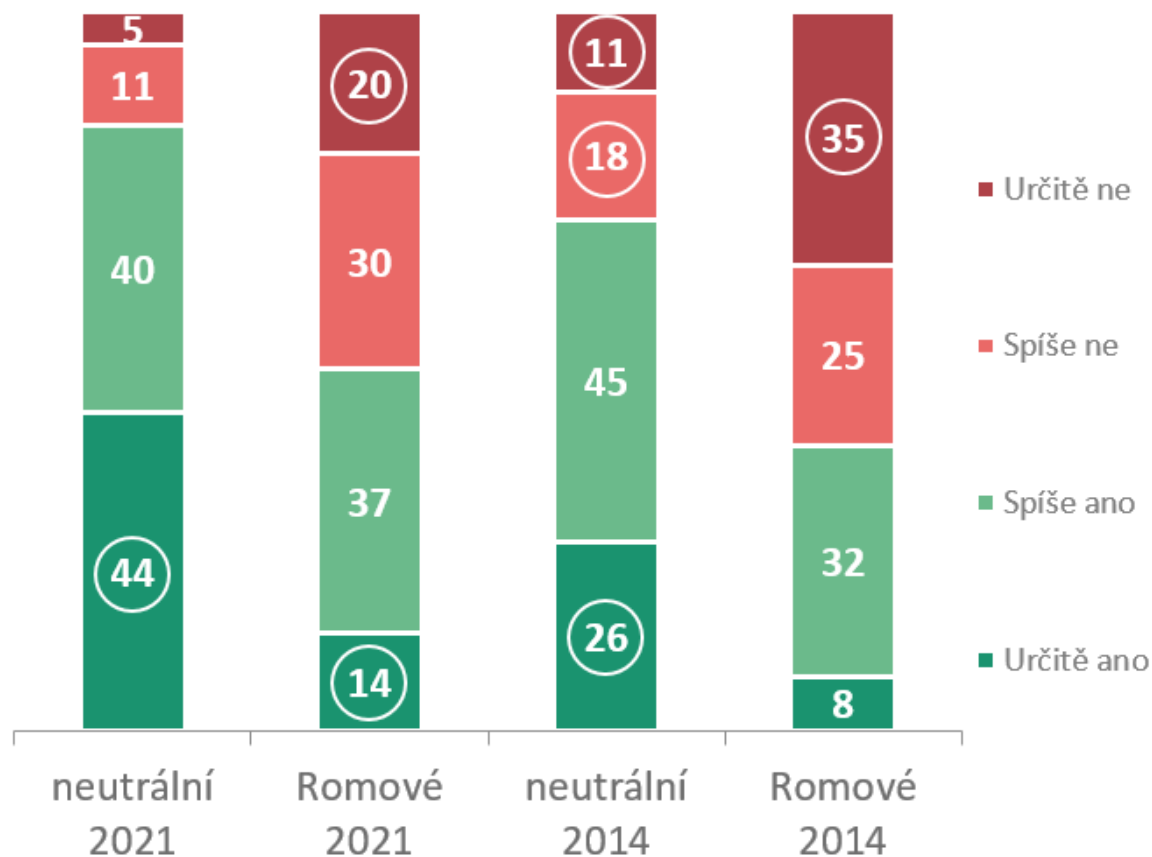
Podle pořadí sloupců: N = 480, N = 528, N = 513, N = 491; graf zobrazuje údaje v %

U otázky na to, zda si matka, které se narodila trojčata, zaslouží státní příspěvek ve výši dvou průměrných platů, se předsudky vůči Romům projevily výrazněji, než v předchozích otázkách týkajících se Romů.

V případě, kdy není zmíněna etnicita matky, má nárok na státní příspěvek podle více, než 4/5 respondentů v obou skupinách, v případě, že se jedná o Romskou matku, uvádí toto jen 1/2 respondentů, prakticky shodně v obou skupinách.

V obou případech by příspěvek matce daly ve větší míře ženy, než muži (88 % vs. 81 % v případě bezpříznakové otázky a v případě zmínění Romské etnicity pak 57 % vs. 48 %). Romské matce by pak častěji dali příspěvek také ti, kdo jsou sami příslušníky nějaké specifické skupiny ve společnosti (64 %). Naopak jako méně přející se v tomto ohledu ukazují lidé se středoškolským vzděláním bez maturity (44 %).

Graf č.11: Experimentální otázka: Státní příspěvek pro matku, které se narodila trojčata 2021 vs. 2014

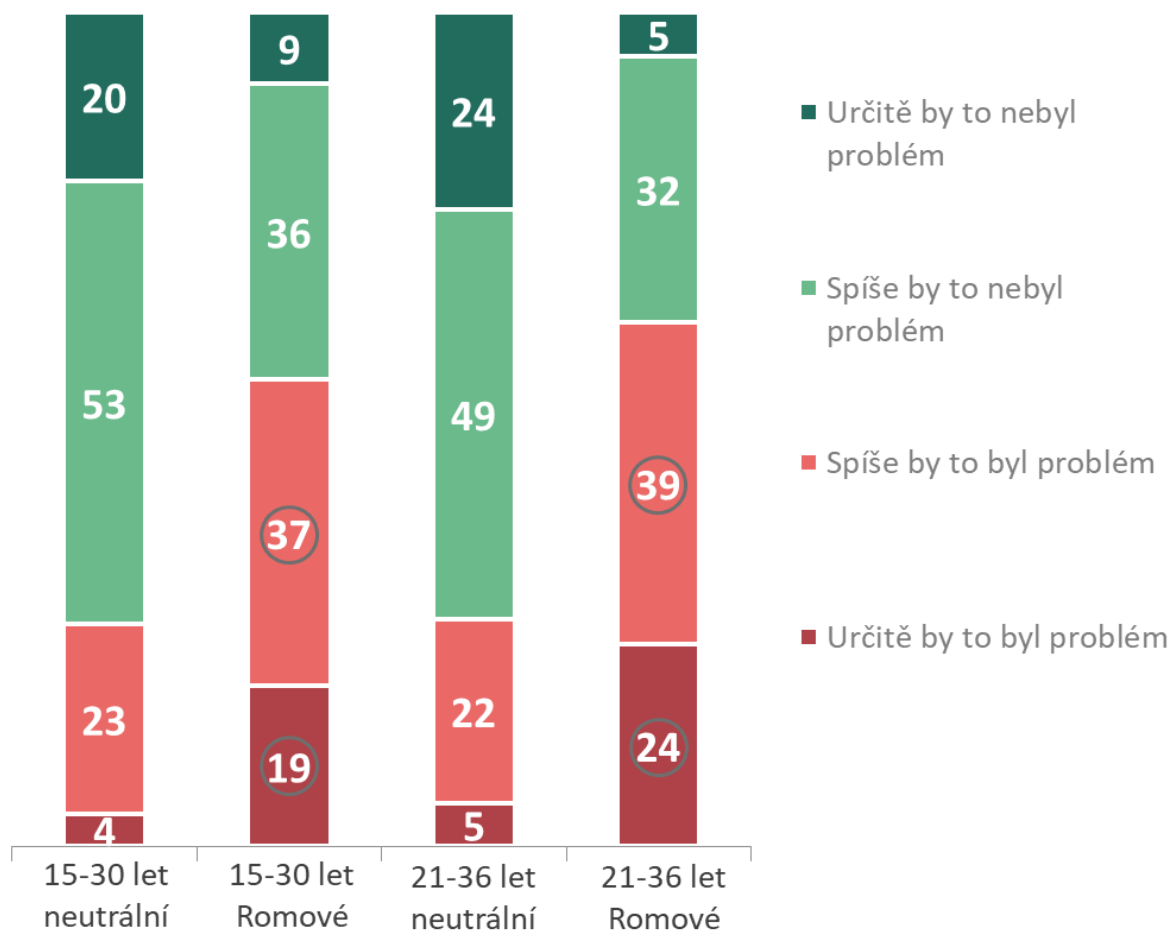

V07. Myslíte si, že romská matka /matka s nízkými příjmy, které se narodila trojčata, si zaslouží jednorázový státní příspěvek ve výši dvou průměrných platů (cca 50 tisíc)?

N neutrální 2021 = 687; N Romové 2021 = 656; N neutrální 2014 = 512; N Romové 2014 = 488; graf zobrazuje údaje v %

Jak v bezpříznakové variantě otázky, tak ve variantě s Romskou matkou došlo k nárůstu podílu těch, kdo by jí jednorázový příspěvek přiznali, v prvním případě o 13 %, v druhém případě o 11 %. Zvýšení tohoto podílu můžeme považovat za pozitivní, nicméně podstatný rozdíl mezi vnímáním situace u “matky” a “Romské matky” přetrvává, resp. se ještě mírně zvětšil.

Graf č.12: Experimentální otázka: Pronájem bytu velké rodině

V08. Představte si, že byste Vy či Vaše rodina pronajímali byt původně určený pro 3-4 člennou rodinu, a zavolal by Vám člověk, jménem Dezider Balog / Erika Demeterová/Anna Nováková/Filip Novák s tím, že by měl(a) zájem byt pronajmout pro svou 5člennou rodinu.

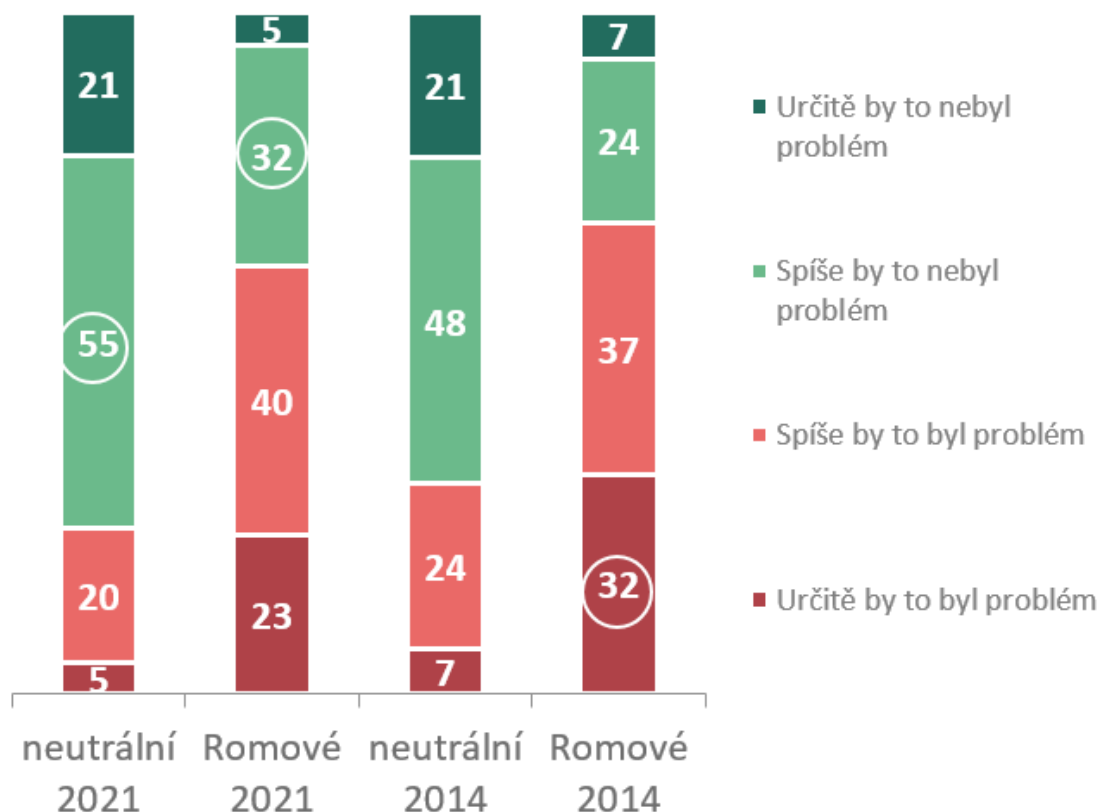
Podle pořadí sloupců: N = 504, N = 504, N = 495, N = 509; graf zobrazuje údaje v %

V této otázce bylo cílem zjistit, zda se mění ochota pronajmout byt větší rodině, než pro jakou je oficiálně určen, pokud se jedná o romskou rodinu, což naznačovalo typicky romské jméno osoby, která volá jako zájemce o byt (Dezider Balog/Erika Demeterová), v druhé variantě se pak jednalo o jméno typicky české (Anna Nováková/Filip Novák).

V případě českého jména udává přibližně 1/4 lidí v obou skupinách, že by to byl problém, v případě romského jména je to více, než polovina – 56 % u skupiny 15-30 let, a dokonce 63 % u skupiny 21-36 let. Ochota k pronájmu romské rodině se v tomto případě skutečně

snižuje s věkem, což lze vysvětlit zejména tím, že pro starší a ekonomicky samostatné lidi má taková situace reálnější kontury, než pro velmi mladé lidi, kteří s pronajímáním bytu z podstaty nemohou mít přímou zkušenost. Častěji by s tím měli problém také vysokoškoláci (69 %).

Graf č.13: Experimentální otázka: Pronájem bytu velké rodině 2021 vs. 2014

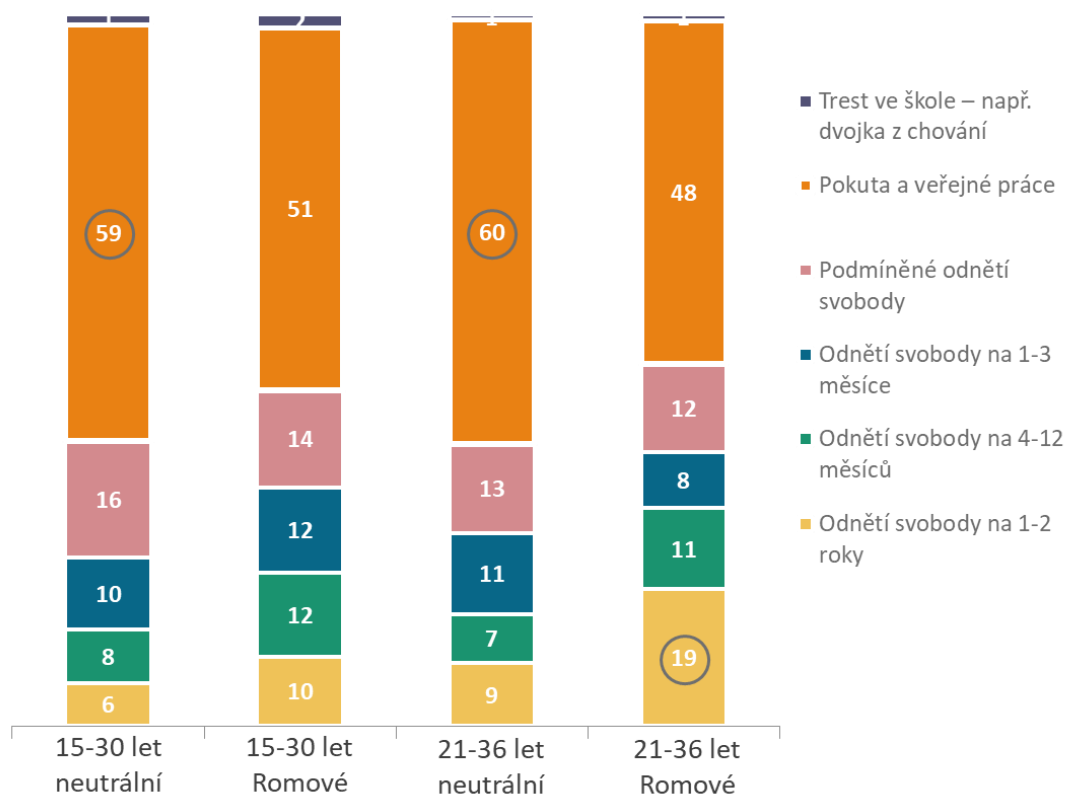

V08. Představte si, že byste Vy či Vaše rodina pronajímali byt původně určený pro 3-4 člennou rodinu, a zavolal by Vám člověk, jménem Dezider Balog / Erika Demeterová/Anna Nováková/Filip Novák s tím, že by měl(a) zájem byt pronajmout pro svou 5člennou rodinu.

N neutrální 2021 = 665; N Romové 2021 = 678; N neutrální 2014 = 512; N Romové 2014 = 488; graf zobrazuje údaje v %

U obou variant došlo k dílčímu zvýšení podílu odpovědí, že by takový pronájem nebyl problém, konkrétně o 7 % v neutrální variantě a v otázce na Romskou rodinu o 6 %. Nicméně výrazný rozdíl v odpovědích mezi oběma variantami otázky přetrvává, a to navzdory tomu, že se téma diskriminace Romů v přístupu k bydlení v uplynulých letech pravidelně objevovalo ve veřejném prostoru.

Graf č.14: Experimentální otázka: Potrestání žáka, který vykradl trafiku

V09. Představte si, že 17letý Rom /chlapec vykrade trafiku. Jaký trest je podle vás adekvátní?

Podle pořadí sloupců: N = 523, N = 485, N = 506, N = 498; graf zobrazuje údaje v %

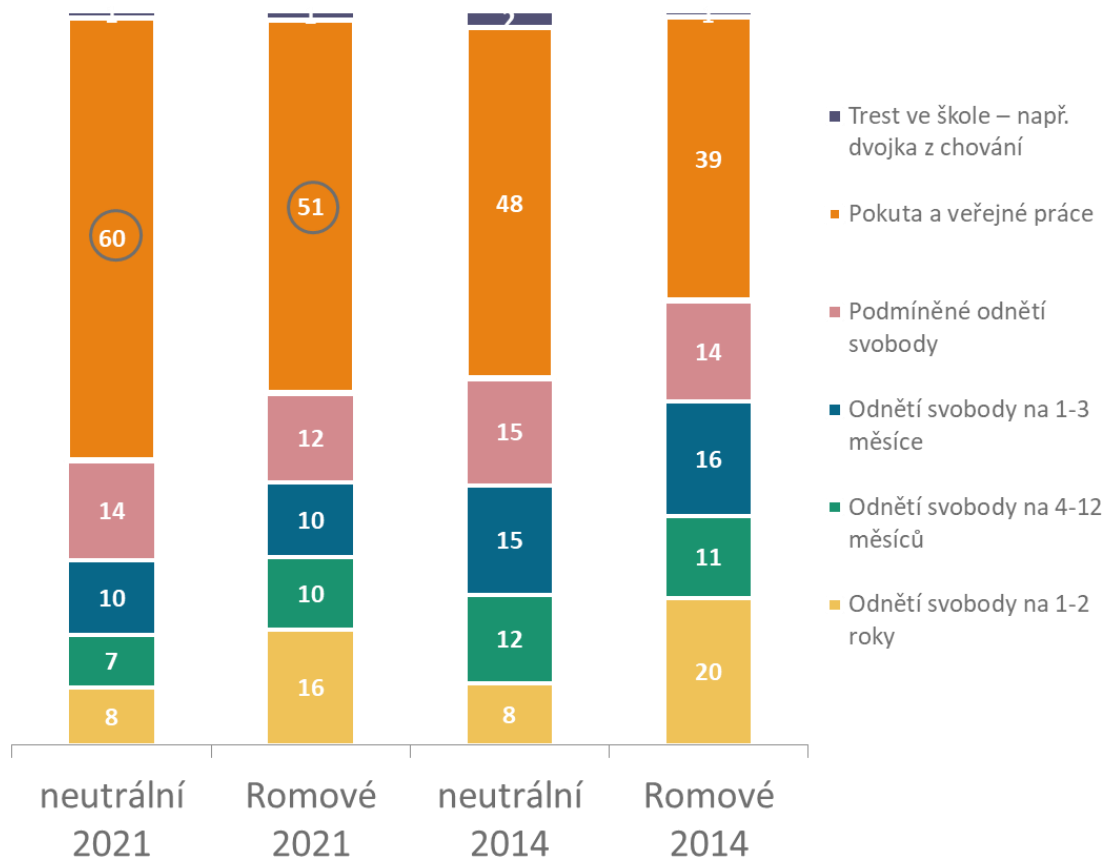
I v otázce na přiměřený trest pro nezletilého chlapce, který vykrade trafiku se ukazuje, že situace je hodnocena do jisté míry jinak v případě, kdy se jedná o romského chlapce.

Obecně by největší část lidí dala chlapci pouze trest pokuty a veřejných prací, nejmírnější trest v podobě např. dvojky z chování by naopak volilo jen minimum lidí. Ostatní 4 možnosti přísnějších trestů mají nižší zastoupení, respondenti jsou mezi ně „rozdrobeni“.

Nicméně vidíme, že přísnější tresty tvoří dohromady větší podíl, pokud je chlapec Rom – v případě skupiny 15-30 let je to 40 % v neutrálním případě oproti 48 % v případě druhém, u skupiny 21-36 let je to 40 % oproti 50 %. U starší skupiny dosahuje také výrazně vyššího podílu udělení nejpřísnějšího trestu, odnětí svobody na 1-2 roky v případě Romského chlapce.

Na Romského chlapce by také byli v průměru výrazně přísnější lidé se středoškolským vzděláním bez maturity.

Graf č.15: Experimentální otázka: Potrestání žáka, který vykradl trafikou 2021 vs. 2014

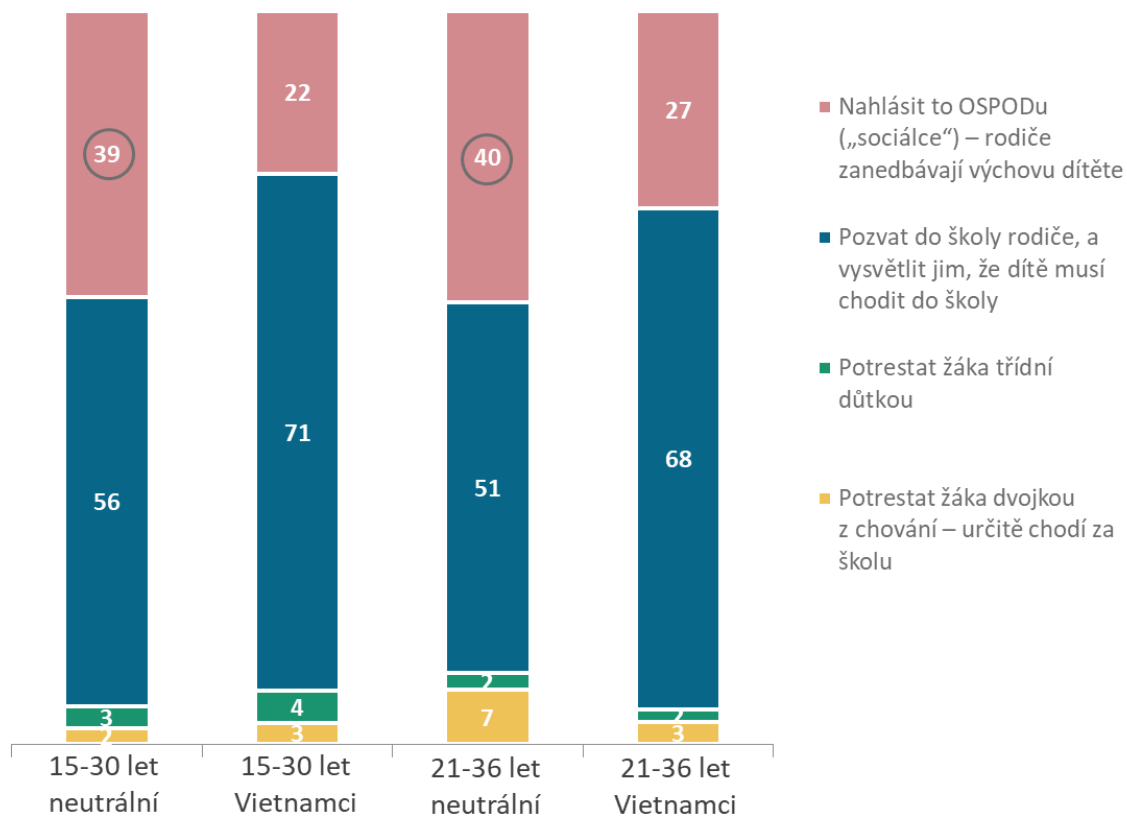

V09. Představte si, že 17letý Rom /chlapec vykrade trafikou. Jaký trest je podle vás adekvátní?

N neutrální 2021 = 672; N Romové 2021 = 671; N neutrální 2014 = 512; N Romové 2014 = 488; graf zobrazuje údaje v %

Celkově lze konstatovat, že v současném výzkumu by lidé trestali méně přísně, než v případě roku 2014. Návrhů přísných trestů ubylo v součtu pro obě varianty o více, než 10 % – rozdíl mezi bezpříznakovou a „romskou“ variantou však přetrvává.

Graf č.16: Experimentální otázka: Žák s 50 neomluvenými hodinami

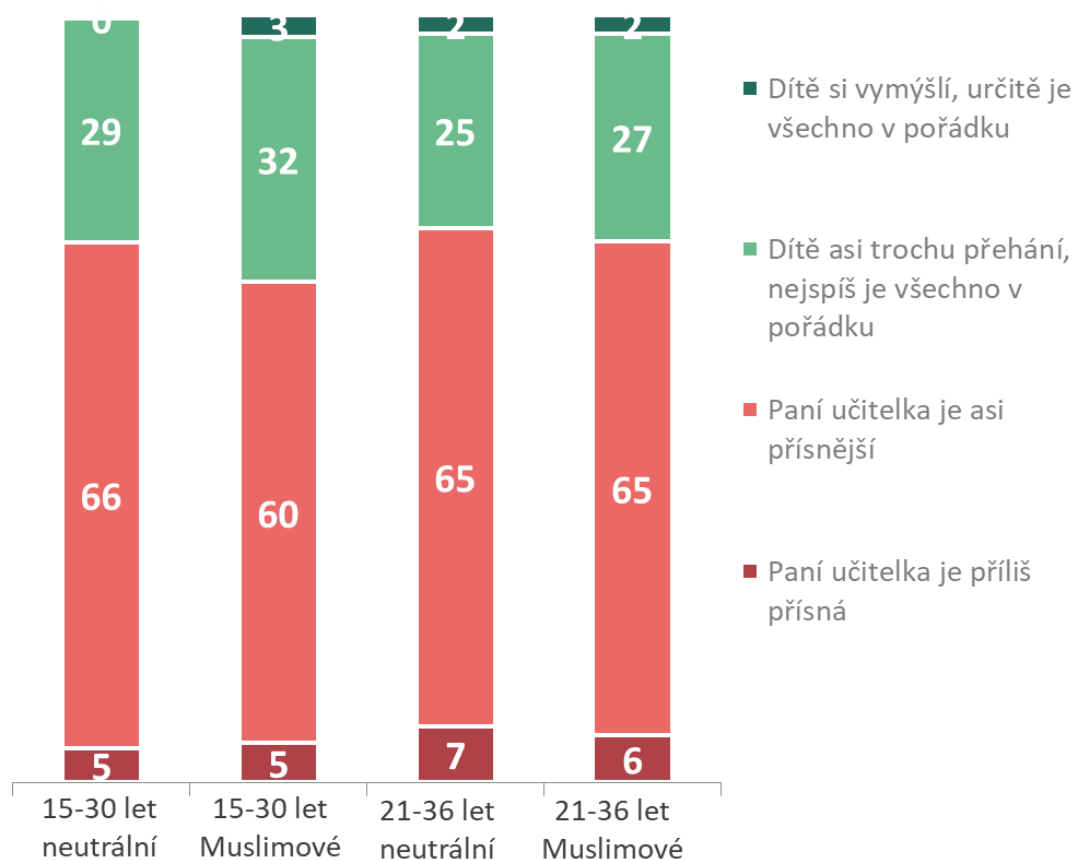
V10. Představte si, že vietnamský žák/žák má ve škole 50 neomluvených hodin, jak by to podle vás měla škola řešit?

Podle pořadí sloupců: N = 512, N = 496, N = 495, N = 509; graf zobrazuje údaje v %

Situace, kdy má žák 50 neomluvených hodin, je jen málokdy interpretována jako prohřešek žáka, za který by měl být potrestán on sám. Obecně nejčastěji se vyskytuje odpověď, že by do školy měli být pozváni rodiče a mělo by jim být vysvětleno, že dítě do školy chodit musí. Část lidí poté volí možnost, že na případ by měla být upozorněna „sociálka“ (OSPOD).

I v tomto případě se setkáváme s pozitivním předsudkem vůči Vietnamcům, kdy se u obou cílových skupin setkáváme s tím, že by menší podíl z nich navrhoval kontaktovat OSPOD v případě vietnamské rodiny, než v bezpříznakovém případě – situace je tedy u vietnamské rodiny vnímána jako méně závažná.

Graf č.17: Experimentální otázka: Konflikt dítěte s učitelkou

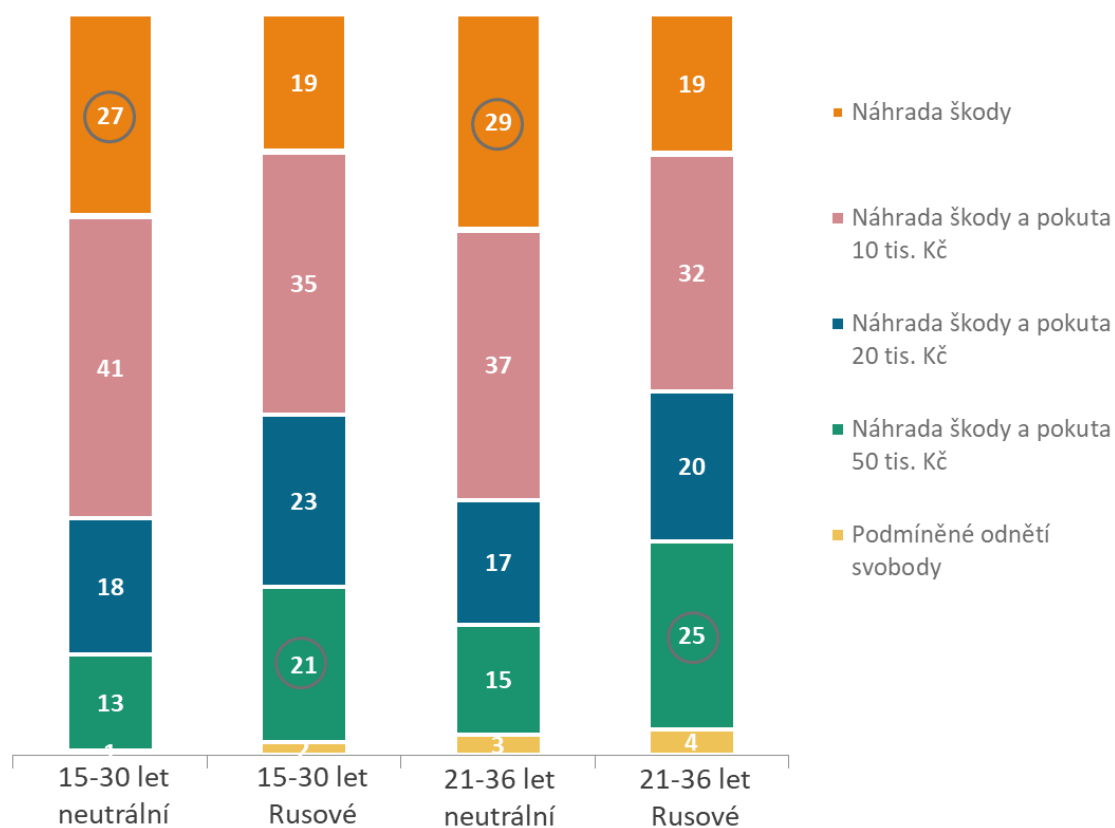
V11. Představte si, že máte dítě, které chodí do školky. Dítě si stěžuje na paní učitelku/paní učitelku, která je muslimka, že je přísná a nedovolí dětem to, co jiné učitelky. Co byste si pomyslel(a)?

Podle pořadí sloupců: N = 510, N = 498, N = 487, N = 517; graf zobrazuje údaje v %

V otázce na interpretaci situace, kdy si dítě, které chodí do školky, stěžuje na přílišnou přísnost učitelky, se ukazuje, že více než 2/3 lidí mají tendenci dítěti věřit. Zároveň se zde ukazuje pouze minimální rozdíl mezi bezpříznakovou variantou a variantou s Muslimskou učitelkou.

Přesto vidíme, že oproti skupině 15-30 let má skupina 21-36 častěji tendenci hodnotit muslimskou učitelku negativně, tedy předpokládat, že je skutečně „přísná“.

Graf č.18: Experimentální otázka: Parta mužů se popere v hospodě

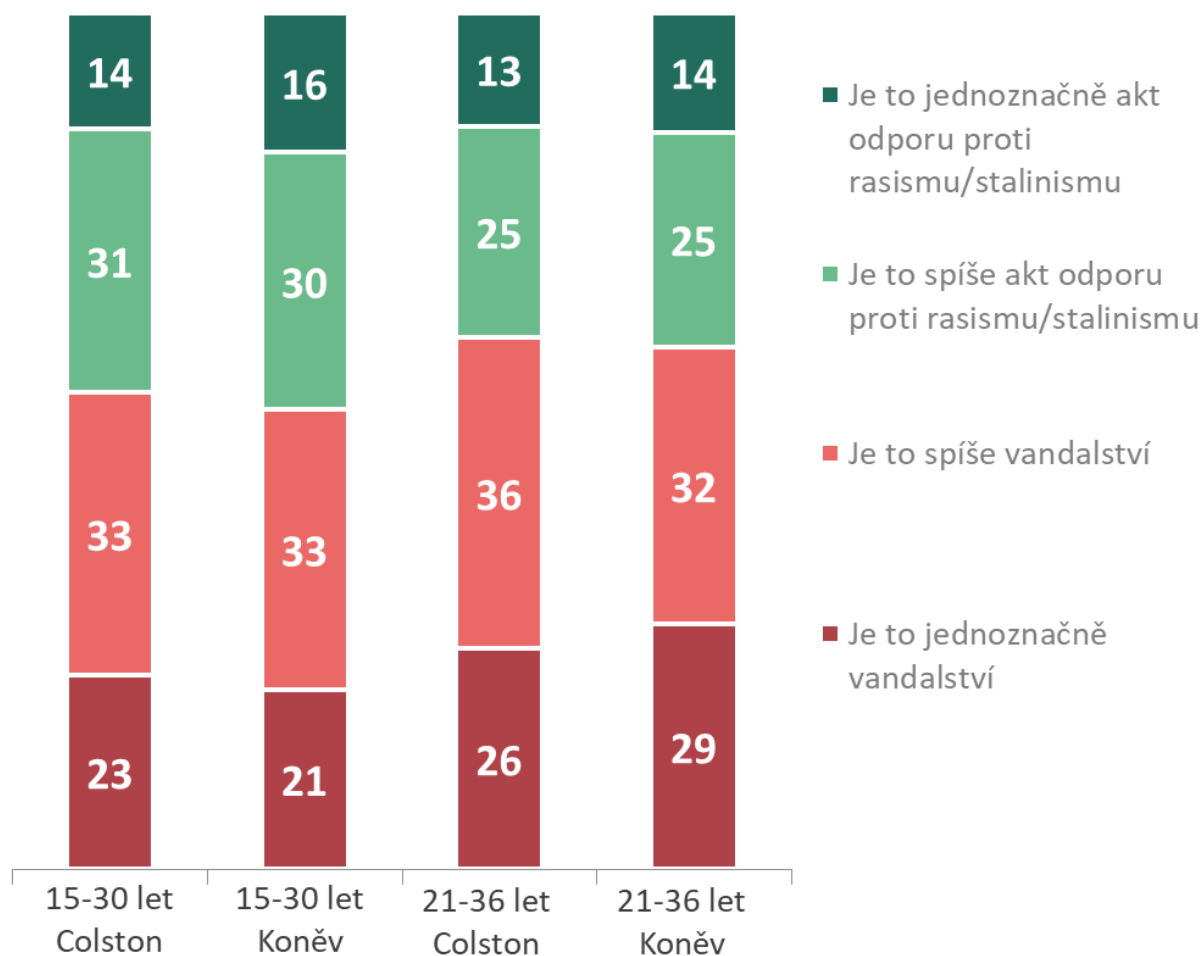
V12. Představte si, že se parta Rusů /mužů v hospodě opije, poperou se a poškodí vybavení podniku. Jaký trest by podle vás byl adekvátní?

Podle pořadí sloupců: N = 509, N = 499, N = 535, N = 469; graf zobrazuje údaje v %

V hodnocení toho, jaký trest by měli dostat muži, kteří se poperou v hospodě a poškodí vybavení podniku, se ukazují rozdíly mezi bezpříznakovou variantou a tím, pokud je specifikováno, že se jedná o partu Rusů.

U bezpříznakové varianty by trest náhrady škody s pokutou, popř. podmíněné odnětí svobody, volilo o něco málo více, než 70 % lidí, a to v obou skupinách. U party Rusů je to v obou skupinách shodně 81 %. Rozdíl dělá pak zejména podíl respondentů u druhého nejpřísnějšího trestu, a to náhrady škody a pokuty 50 tis. Kč.

Graf č.19: Experimentální otázka: Poškození sochy maršála Koněva vs. Edwarda Colstona

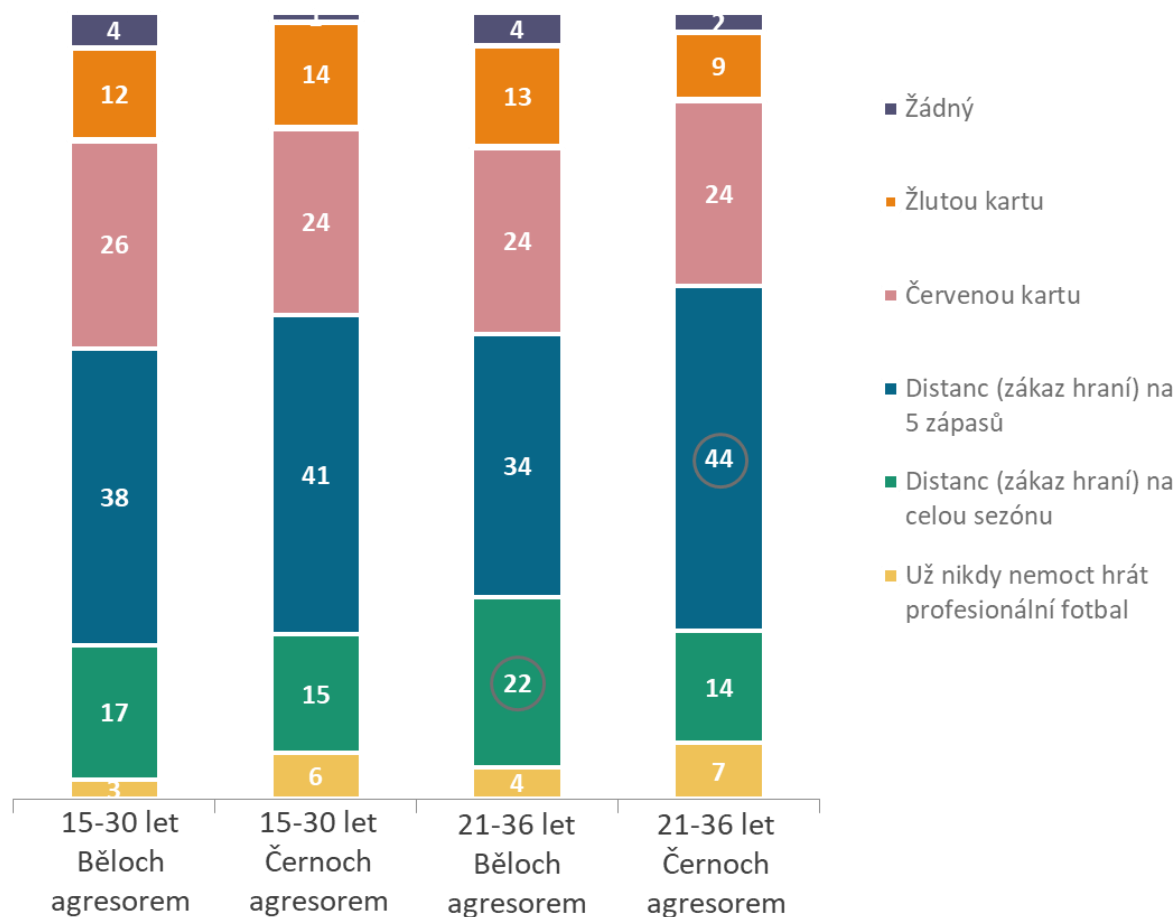
V13. Představte si, že se koná demonstrace a protestující během ní poškodí, např. pomalují, sochu politika a obchodníka Edwarda Colstona/ sovětského maršála Koněva. Co byste si o takovém činu myslel(a)?

Podle pořadí sloupců: N = 544, N = 464, N = 511, N = 493; graf zobrazuje údaje v %

U otázky na politicky motivované poškozování soch, inspirované událostmi posledních let, se neukazuje rozdíl mezi tím, co daná socha osoba v očích veřejnosti reprezentuje (v tomto případě to byl stalinismus a rasismus). Mezi odpověďmi hodnotícími poškození sochy maršála Koněva vs. britského politika a obchodníka s otroky Edwarda Colstona v rámci cílových skupin prakticky nenajdeme rozdíl.

Nicméně rozdíl se ukazuje mezi skupinami, kdy vidíme, že u skupiny 21-36 let je o 6-7 % vyšší podíl těch, kteří daný akt považují za vandalství, oproti skupině 15-30 let.

Graf č.20: Experimentální otázka: Rasismus ve fotbale

V14. Představte si, že při prvoligovém fotbalovém zápase dojde k tomu, že fotbalista bílé pleti uráží fotbalistu černé pleti slovy: „Ty negře, černá opice“/ fotbalista černé pleti uráží fotbalistu bílé pleti „Ty jedna bílá svině“. Jaký trest by si takový fotbalista zasloužil?

Podle pořadí sloupců: N = 484, N = 524, N = 523, N = 481; graf zobrazuje údaje v %

Fotbalistu, který při zápase použije vůči jinému hráči rasistické nadávky, by lidé nejčastěji potrestali zákazem hraní na 5 zápasů, červenou kartou či zákazem hraní na celou sezónu.

Přitom vidíme, že přísnější tresty (distanc) by o něco vyšší podíl respondentů udělil hráči černé pleti, pokud je agresorem – u skupiny 15-30 let je to 58 % vs. 62 %, u skupiny 21-36 let je to 60 % vs. 65 % – rozdíl je tedy v řádu 4 %, resp. 5 %, což není zásadní.

Zajímavé je také povšimnout si toho, že ve skupině 21-36 let je v případě, že je hráč bílé pleti agresorem, vyšší podíl těch, kteří by udělili přísnější trest – distanc na celou sezónu – v tomto

ohledu tedy lze říci, že u části této skupiny je přečin ze strany hráče bílé pleti vnímán jako závažnější, než v případě hráče černé pleti.